

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

quam abiens regionē aliam ducat vxorem, deinde poenitētia ductus eam dimittere velit, asserens se aliam habuisse, quæ viuit: nec ecclesia permittat, quæ quod ille asserit, ignorat: quaritur an hæc secunda copula sit coniugū? Sane dici pōt, non esse coniugium, & mulierē de crimine excusari per ignorantiam, virum autē adulterium admisisse. Sed ex quo ad primam redire volens nec valens, cogitur ecclesie disciplina hāc tenere, incipit excusari per obedientiā & timorem, de hoc quod poscenti mulieri debitū reddit, à qua ipse nunquam poscere debet: & sic de aliis huiusmodi sentiendum est.

DE DISPARI CULTU.

DISTINCT. XXXIX.

A

Post hæc de dispari cultu videndum est, hæc est enim vna de causis, quibus personæ illegitimæ sunt ad contrahendum matrimonium. Nō enim licet Christiano cum gentili vel Iudæa inire cōiugium: quia etiam in veteri testamento prohibitū est, fideles viros infideles ducere vxores: Dño dicente: Non accipias vxores de filiabus alienigenarum filiis tuis, ne traducant eos post Deos suos. Iuxta hoc Dñi præceptum Iudæorum coniugia cū alienigenis inita Esdras separauit. Hoc idem est in nouo testamento seruatur. Vnde Aug. Ne nubat femina, nisi suæ religionis viro: vel ne vir talem ducat vxorem. Id enim, vt dicis, iubet Dñs, docet Apostolus, vtrunq; præcipit testamētum. Itē Ambr. Caue Christiane gētili vel Iudæo filiam tuam tradere: caue ne gentilem vel Iudæam vel alienigenā, id est, hæreticam, & omnem alienam à fide tua, vxorem accersas tibi. Item, Si quis Iudææ, siue Christiana Iudæo, siue Iudæa Christiano carnali consortio misceatur, quicumque tantum nefas admitterit, à Christiano cœtu protinus segregetur. Ex his aliisq; pluribus testimoniis apparet, non posse contrahi coniugium ab his, qui sunt diuersæ religionis & fidei.

Exod. 24.

Deut. 7.

Esdras. 10.

Lib. 1. de

adult. con-

iug. c. 21. t. 6.

Amb. ca. 9.

lib. 1. de

Abraham.

Exod. 34.

1. Cor. 7.

Ex concilio

Vrbansenf.

2. Cor. 7.

De

De coniugio fidelis & infidelis, & duorum infidelium.

Huic a. videtur obuiare, quod Apostolus ait de imparibus coniugiis. Ego dico, non Dñs. Si quis frater habet vxorem infidelē, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam: & si qua mulier, &c. Sed aliud hoc esse, aliud illud, euidenter ostendit Aug. Ibi n. agitur de illis coniugiis fidelium & infidelium, quæ contrahuntur ab eis in dispari religione & fide manentibus. Apostolus vero agit de illis, qui vnus eiusdemque infidelitatis fuerunt, quando coniuncti sunt. Sed cū venisset euangelium, alter sine altera credidit. Intelligisne quid dicam? Attende vt rem ipsam diligentius explanem. Ecce coniuges duo vnus infidelitatis fuerunt, quando coniuncti sunt: nulla de his quaestio est, quæ pertinet ad illud præceptū veteris & noui testamenti, quod prohibetur fidelis cum infideli copulare coniugium. Iam sunt cōiuges, & ambo adhuc sunt infideles. Tales sunt adhuc quales cōiuncti sunt. Venitq; Euangelij prædicator, credidit eorum vnus vel vna, sed ita vt infidelis cum fideli habitare cōsentiat, non iubet Dñs, vt fidelis infidelem dimittat taliter coniunctum. Nec Apostolus iubet, vt non dimittat, sed consulit: vt si quis aliter agat, non sit transgressor, sicut & de virginibus consulit. Monet a. quod est lucrandi occasio, cum possit licite relinquere, sed non expedit. Tunc n. non expedit id, quod licitum est, quādo permittitur quidem: sed ipsius vsus aliis affert impedimentum salutis: sicut discessio fidelis ab infideli, quam non prohibet Dñs, quia coram illo non est iniusta: sed Apostolus ne fiat, consilio charitatis suadet, vt nemo in ea re iussione necessitate teneatur, sed cōsiliij volūtate libere faciat. Ex his mōstratur, inter infideles coniugium esse, & consilium Apostoli nō obuiare præcepto Dñi, quod iubet fidelē non coniungi infideli, & si coniuncti fuerint separari. Legitur enim

*Aug. eodē c.
21. lib. 1. de
adulteri. cō-
iug.*

*Aug. ibid.
lib. 1. ca. 18.*

*1. Cor. 7.
Aug. ad Pol-
lentium.
lib. 1. ca. 13.*

1. Cor. 7.

enim, quod Esdras propheta, immo Dñs per eum iussit Israëlitis vxores dimittere alienigenas: per 1. Esdr. 10. quas ibant ad Deos alienos, non illæ per maritos acquirebantur Deo. Recte ergo præcipit: quia per Moysen iusserat Dñs, ne quis vxorem alienigenam duceret. Merito ergo quas duxerant Dño prohibente, Dño iubente dimiserunt: quia vt ait Ambr. Non est putandum matrimonium, quod extra decretum Dei factum est: sed cum cognoscitur, emendandum: vt quando fidelis infideli copulatur. Sed vt ait August. Cum cœpisset gentibus euangelium prædicari, iam coniunctos gentiles gentilibus cōpetit coniugibus: ex quibus si non ambo crederet, sed vnus vel vna, & infidelis cum fidele cōsentiret habitare: nec prohiberi à Dño debuit fidelis infidelem dimittere, nec iuberi. Ideo non prohiberi, quia iustitia permittit à fornicante discedere. Et infidelis hominis fornicatio est maior in corde, nec vera eius pudicitia cum coniuge dici pōt: quia omne quod non est ex fide, peccatum est, quamuis veram fidelis habeat pudicitiam, etiam cum infideli coniuge, quæ non habet veram. Ideo autem nec iuberi, quia nec contra iussionem domini gentiles fuerunt ambo coniuncti. Licitum ergo erat per iustitiam, fidele infidelem dimittere: sed licitū non erat faciendum propter liberam beneuolentiam. Euidenter apparet & inter fideles coniugiū esse, & Apostolum de illis agere, qui in infidelitate coniuncti fuerunt, & post alter ad fidem conuersus est, cum quo etiam infidelis habitare consentit, & hunc non dimittere fidele consulit Apostolus: quia forte per fidelem saluabitur infidelis.

*De fornicatione spiritali, ob quam potest dimitti
comunx.*

C

Potest tamen dici licite dimittere: quia infideli est fornicatio, si non corporis tamen mentis. *In Glos. 1. Cor. 7. Si quis:* **fam n. fornicationis Dominus exceptit. Fornicationem**

*Matth. 5. &
19. lib. 1.
Aug. in ser.
Domini in
monte.*

tionem vero generalē, & vniuersalem intelligere cogimur, non modo scilicet corporalem, sed & spiritualē, de qua Aug. ait, Idololatria & quælibet noxia superstitio fornicatio est. Dñs autem permittit & causa fornicationis vxorem dimitti, sed non iussit: & sic dedit Apostolo loco monendi, vt qui voluerit non dimittat: pōt tamen licitè dimittere. Si n. fornicatio carnis detestanda est in coniuge, quanto magis fornicatio mentis, i. infidelitas,

Pro quibus vitis possit dimitti.

*Ibidem. ubi
supra, paulo
in sermone.*

Si a. quæris, An propter aliud vitium, nisi propter infidelitatē vel idololatriam, possit dimitti? Attende quid Aug. ait. Si infidelitas fornicatio est, & idololatria infidelitas, & auaritia idololatria, non est dubitandum, & auaritiam fornicationem esse. Quis ergo quamlibet illicitam concupiscentiam potest à fornicationis genere separare, si auaritia fornicatio est? Ex quo intelligitur, quod propter illicitas concupiscentias non tantum, quæ in stupris cum alienis viris vel foeminis committuntur, sed ob quaslibet, quæ animam à lege Dei aberrare faciūt & perniciosè corrumpūt, possit sine crimine & vir vxorem suam dimittere, & vxor virum. Item, Refussime dimittitur, si viro suo dicat, non ero vxor tua, nisi mihi de latrocinio diuitias congreges: vel nisi solita lenocinia exerceas, aut si quid aliud facinorosum vel flagitiosum à viro suo expetat. Tunc ille, si veraciter pœnitens est, habetque fidem per dilectionem operantem, membrum, quod eum scandalizat, amputabit. Ex his apparet, quod non solum infidelitas, sed etiam quælibet concupiscentia, quæ perniciosè turpiterque corrumpit, fornicatio spiritualis est: per quā vir vxorem, vel vxor virum dimittere potest. Cōsulit tamen Apostolus, ne fidelis dimittat infidelem volentem cohabitare, nec à Deo reuocare.

*Act. de fide
& operibus
cap. 16. 20. 4.
Matth. ult.*

1 Cor. 7.

Si fideli liceat aliam ducere infideli discedente vel dimissa. B

H 1 4

Hic quæritur. Si fidelis dimittat infidelē, vel infidelis à fideli discedat, an liceat fideli aliam ducere? Videtur auctoritas testari, quod illa viuentē alterā ducere non valeat. Ambr. n. verba Apostoli exponens ait, Alioquin si disceditis ab inuicem, & volētes cohabitare dimittitis, & alius vos copulatis, adulteri estis: & filij vestri, qui de hac copulatione nascuntur, immundi, i. spurij sunt. Itē, Si quis habuerit vxorē virginem ante baptismum, viuentē illa post baptismum, alteram habere non potest. Criminalia n. in baptismo soluuntur, non coniugia.

Quæ præmissis contraria videntur.

Sed cōtra Ambr. testatur. Si infidelis (dicit Apostolus) discedit, discedat. Non n. est seruituti subiectus frater aut soror in huiusmodi: quia non debetur reuerētia coniugij ei, qui horret auctorem coniugij. Non est n. ratum matrimonium, quod sine deuotione Dei est: & ideo non est peccatū ei, qui dimittitur propter Deū, si alij se copulauerit. Cōtumelia enim creatoris soluit ius matrimonij circa eum, qui relinquitur, ne accusetur alij copulatus. Infidelis a. discedens, & in Deum peccat, & in matrimonium, nec est seruanda ei fides coniugij, qui ideo recessit, ne audiret Christum esse Deum Christianorum cōiugiorum. Si vero ambo crediderint, per cognitionē Dei confirmatur cōiugium.

Determinatio.

Attēde, hæc prædictis contraria posse videri, ita vt sibi Ambr. cōtradicerē videatur. Sed distinguendum est hic, aliud esse dimittere volētē cohabitare: aliud, dimitti ppter Deum ab illo, q horret nomen Christi. Ibi lex beneuolētix non seruatur, hic veritas custoditur. Et ideo cū liceat dimittere volētē cohabitare, non tñ ea viuentē aliam ducere licet. Dicedentē vero sequi nō oportet: & ea viuentē aliā ducere licet. Sed hoc nō est intelligendum nisi de his, q in infidelitate sibi copulati sunt. Sed si

*Gloss. ordi.
ex. Amb. ad
c. 7. 1 ad Co-
rinth.*

*Ex conc.
Meldens.*

*E
Amb. ad. ca.
7. pri. ad Co-
rinth. Non
est enim.*

*2. 8. quest. 2.
ad*

ad finem vterq; conuersus est, vel si vterque fidelis matrimonio coniunctus est, & post alter eorum a fide discesserit, & odio fieri coniugem renquerit: dimissus discedentē non comitabitur, nec tamen illa vivente alteram ducere poterit: quia inter eos fuerat ratum coniugium, quod nō potest dissolui.

Quidam dicunt coniugium non esse inter infideles, & quare.

Sunt tamen nonnulli, qui inter infideles asserunt non esse coniugium: quia nec rata, nec legitima est eorum copula. Rata non est, quia solui potest: nec legitima, quia Apostolus ait. Omne quod non est ex fide peccatum est. Eorum a. coniunctio non est ex fide, & ideo peccatum est. Non est ergo coniugium: quia nullum coniugium peccatum est. Augustinus etiam dicit, quia non est vera pudicitia infidelium cum fideli. Sed vera negatur esse pudicitia: non quod infidelium coniugium non sit verum, sed quia non habet illud triplex bonum, quod excusat continentiam, & meretur præmium. Item illud Apostoli. Omne quod non est ex fide peccatum est. non ita intelligendum est, vt quicquid sit ab infidelibus peccatum sit: sed omne, quod sit contra fidem, id est, conscientiam, male sit, & ad gehennam ædificat. Velin omni eo, quod infidelis facit, peccat: non quia illud facit, sed quia non eo modo illud facit, quo debet, non referens ad debitum finem.

Quod legitimum sit coniugium infidelium, sed non ratum & quare.

Copula ergo maritalis, quæ est inter infideles, coniugium est legitimum, sed non ratum. Legitimum, quia est inter legitimas personas: sed non ratum, quia sine fide. Coniugium vero fidelium est legitimum, & ratum, si tamen legitimæ sunt personæ. Quod a. legitima sit infidelium coniunctio, Augustinus testatur dicens, Vxor legitima societate coniuncta, sine vlla culpa relinquatur, si cū viro Christiano peccet.

Rom. 14.

*Aug. ca. 18.
lib. 1. de adulterio
conjug.
Tom. 6.*

*In lib. de fide
& operibus
cap. 16. to. 4.*

no permanere noluerit. Ex hoc etiam probatur, quod infideli ad fidem conuerso Apostolus cōsuluit infidelem non dimittere: quod non faceret, si non esset inter eos legitimum coniugium. Legitimum est, quod legalis institutione, vel prouinciæ moribus, non contra iussionem Dñi contrahitur.

DE COGNATIONE CARNALI ET SPIRITUALI: & Prius de carnali.

DISTINCT. XL.

A

Nunc superest de cognatione aliquid dicere. Est autem cognatio alia carnalis, alia spiritualis. Primum de carnali cognatione & affinitate inspiciamus. Cognati ergo vel affines in septimo gradu, vel infra, copulari non debent. Vnde Gregor. Progeniē suam vnumquemq; vsq; ad septimā obseruare decernimus generationem: & quam diu se agnoscunt affinitate propinquos vel cognatos, ad coniugalē copulam accedere denegamus: quod si fecerit, separentur. Itē Nicolaus papa. De consanguinitate suā nullus vxorē ducat vsq; post generationē septimā, vel quousq; parentela cognosci potest. Item, Nulli ex propinquitate sui sanguinis vsq; ad septimum gradum vxores ducant. His auditoriis alijsq; pluribus, cōsanguineorum cōiunctiones prohibētur vsq; ad septimum gradum.

Greg. epi. 31.
li. 12. ad Felicem Sici-
lia episcop.

Nicolaus 1.
cap. 11. syno-
di Romana.

Ex cōc. Lug.

De computatione graduum consanguinitatis. B

Quomodo a. gradus consanguinitatis computandi sunt, Isid. ostēdit sic: Series consanguinitatis sex gradibus dirimitur, hoc modo: Filius & filia, quod est frater & soror, sit ipse truncus. Illis seorsū sciunctis, ex radice illius trunci egrediūtur isti ramunculi nepos & neptis, primus: Pronepos & proneptis, secundus: Abnepos & Abneptis, tertius: Adnepos & Adneptis, quartus: Trinepos & Trineptis, quintus: Trinepotis nepos & trineptis neptis, sextus. Attende quod sex gradus tantum ponit Isidorus, quia truncum inter gradus non cōputat. Alij

Isid. lib. 9.
etym. c. 5.